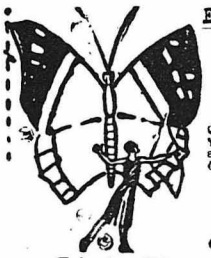

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Ι. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ

Ο ΣΥΜΜΑΘΗΤΗΣ ΜΟΥ

Μ' εὐχαριστησι δημοσεύουμε σήμερα τὸ χαριτωμένο αὐτὸ διήγημα τοῦ ἀλησμονήτου λογογράφου Ἰωάννου Κονδυλάκη. Τὸ διήγημα αὐτὸ εἰς οὐδεμίαν συλλογήν του, ἐξ ὅσων ἐξεδόθησαν, ὑπάρχει. Εἶνε ἀνέκδοτον.

— Μπᾶ ! Χαρίλαε !

— Ἀδελφὲ Κώστα !

Τὰς ἀναφωνήσεις ταύτας ἐπηκολούθησε ἀδελφικὴ ἀληθῶς περίπτυξις.

— Καὶ πότε ἦλθες ;... Ἀπὸ τὴν πατρίδα βέβαια.

— Ναί, ἐσὺ ἐδῶ πόντοτε ; Πῶς ἄλλαξες ! Ἐδυσκολεύθηκα νὰ σὲ γνωρίσω...

Εἶχα νὰ τὸν δῶ πέντε ἔτη, ἀφ' ὅτου ἀποφοιτήσαντες ἀπὸ τὸ γυμνάσιο, ἐχωρισθήκαμε. Καὶ ἐγὼ μὲν ἀνεχώρησα στὴν πατρίδα μου, αὐτὸς δὲ ἠκολούθησεν ἐπιστημονικὸς σπουδάς. Ὅταν ἐχωρίσθημεν, συνεφωνήσαμεν, νὰ γράφωμεν πρὸς ἀλλήλους τακτικά. Ἀλλά, μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἐπιστολῶν τινων, ἐλησμονήσαμεν τὴν ὑπόσχεσίν μας, ὡς ἐκ συμφώνου καὶ οἱ δύο. Στὴν τελευταία του ἐπιστολὴ μοῦ ἔγραφε τὰ ἑξῆς :

«Θυμᾶσαι τὸν καθηγητήν μας κ. Τυπέν. Ἔχει μιὰ κόρη τρέλλα !... Ἦταν οἰκότρεφος σ' ἕνα μονασῆρι στὴ Γαλλία καὶ ἦλθε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Προχθὲς μοῦ τὴν ἐγνώρισεν στὸ Φάληρο ἀλλὰ τόσον ἀπροθύμως ὥστε μοῦ ἐνθύμησε τὴν προσφιλῆ του ὕβριν : «Μαργαρίτας εἰς τοὺς χοίρους» !...

Ἀλλ' ἐὰν ἐπαύσαμε νὰ γράφωμεν, δὲν ἐπαύσαμεν ὅμως καὶ νὰ ἐρωτᾶμε ὁ ἕνας περὶ τοῦ ἄλλου μὲ ἴσον ἐνδιαφέρον. Φιλία ὡς ἡ ἰδική μας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λησμονηθῇ ἐντελῶς. Καὶ τὰ τέσσερα ἔτη τῶν γυμνασιακῶν μας σπουδῶν τὰ ἐπερόσαμεν μαζύ, ὅταν δὲ εἰς τὴν τρίτην τάξιν ἐγὼ εὑρέθην στὴν ἀνάγκη ν' ἀλλάξω γυμνάσιο, μετεγράφη καὶ ὁ Χαρίλαος στὸ γυμνάσιο τῆς Νεαπόλεως διὰ νὰ μὴ χωρισθῶμεν. Καὶ τὸ περίεργον εἶνε ὅτι οἱ χαρακτῆρες μας ἦσαν ὅλως ἀντίθετοι. Ἐγὼ ἤμουν ἥσυχος, συνεσταλμένος καὶ σχεδὸν μελαγχολικός, φοβούμενος τὰς ἐπιπλήξεις καὶ τὰ μηδενικὰ τῶν καθηγητῶν. Ἐκεῖνος ὅλως τοὐναντίον ἦτο εἰς ἄκρον ζωηρός, ἀνήσυχος καὶ ἄτακτος. Παραδόξως ὅμως προς μέγαν θαυμασμὸν καθηγητῶν καὶ μαθητῶν, ἦτο πρῶτος στὰ μαθήματα καὶ τοῦτο τὸν ἔσωζε ἀπὸ πολλὰς τιμωρίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ μορφή του ἦτο τόσον συμπαθής, μὲ τὰ διαρκῶς σπινθηροβόλα μαῦρα μάτια του καὶ ἡ τσαχπινιά του ἦτο τόσον ἀστεία καὶ ἄκακος, ὥστε ὅσον καὶ ἂν ἐφουρκίζοντο οἱ καθηγηταὶ ποτὲ δὲν ἐμνησικάκουν ἐναντίον του. Ὑπὸ τὰ συνοφρυωμένα μέτωπά των ἐμειδίων τὰ χείλη των. Ἀλλὰ τὰς περισσοτέρας τρέλλας ἔκαμεν ὁ Χαρίλαος στὸ μάθημα τοῦ καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς κ. Τυπέν, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ εὐπίστου μέχρι ἁπλοϊκότητος, ἀλλὰ καὶ ὀξυθύμου συγχρόνως. Ὁ κ. Τυπὲν ἠγάπα τὸν οἶνον καὶ δι' αὐτὸ συνήθως ἦτο εἰς κατάστασιν μετρίας μέθης, ἡ ὁποία ἔδιδεν στὴν μορφήν, τὸ βάδισμα καὶ τὴν φωνήν του χαύνωσιν ὑπνηλίας. Ὁ Χαρίλαος διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς ζωηρότητός του ἐξήσκει ἐπὶ πάντων τῶν συμμαθητῶν γόητρον, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐχρησίμευεν στὸ νὰ παρασύρῃ καὶ τοὺς φρονιμωτέρους στὰς ἀταξίας. Ἐγὼ αὐτός, ὅστις κατ' ἀρχὰς τὸν ἀπέφευγον ὡς ἐπικίνδυνον, ἔγινα μετ' ὀλίγον ὁ στενώτερος τῶν φίλων του καὶ ὁ κυριώτερος συμπρόκτωρ στὰς ἀταξίας του. Τὸ σύνθημα ἐδίδετο πάντοτε παρ' αὐτοῦ καὶ ἡ φαντασία του ἦτο γονιμωτάτη εἰς ἐπινοήσεις. Ὅταν εἰσήρχετο στὴν τάξιν ὁ κ. Τυπέν, ὁ Χαρίλαος ἐσάλπιζε μὲ τὸ στόμα τὸν ἦχον τῆς Μασσαλιώτιδος, ἐπιβηθούντων δὲ καὶ ἡμῶν τῶν ἄλλων ἀπετελεῖτο ὁλόκληρος συναυλία ! Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ πατριωτισμὸς τοῦ ἀγαθοῦ καθηγητοῦ κατενύγη μέχρι δακρύων καὶ μᾶς ὡμίλησε περὶ τοῦ φιλελληνισμοῦ του καὶ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' ὁ γαλλικὸς θούριος ἐπανελαμβάνετο ἕκτοτε τακτικὰ κατὰ τὴν εἴσοδο τοῦ καθηγητοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τέλους ἐθύμωσε.

— Εἴσθε γκαϊντούρια ! ἐκραύγασε κτυπῶν τὸν πόδα ἐπὶ τῆς ἕδρας.

— Εἴμεθα φιλόγαλλοι μοσιοῦ λὲ προφεσέρ, εἶπεν ὁ Χαρίλαος. Πῶς εἴσθε σεῖς φιλέλλην ;...

— Εἶμαι φιλέλλην, ἀλλὰ ντὲν γκαρίζω ἀ τοῦ πρυπο : — «Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη...»

Ὅλη ἡ τάξις ἄρχισε τότε νὰ ψάλλῃ τὸν Ἐθνικὸν Ὕμνον, προεξάρχοντος τοῦ Χαριλάου. Ὁ δὲ καθηγητής, ἔξω φρενῶν γενόμενος ἐσημείωνε μὲ σπασμωδικὴν χεῖρα μηδενικὰ στὸν κατάλογον πρὸς τιμωρίαν μας :

— Νά, νά, νά !... Κατόπιν ἐδίπλωνε τὸν κατάλογον καὶ ἀπήρχετο μουρμουρίζων : — «Margaritas ante porcos ! (μαργαρίτας εἰς τοὺς χοίρους).

Δὲν γνωρίζω ἂν κατώρθωνε νὰ κάμνῃ δέκα σωστὰ μαθήματα τὸ ἔτος. Ἐπειδὴ εἶχεν τὴν ἀπρονοησίαν νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἄδειαν νὰ τὸν ἐρωτῶμεν διὰ τὰς ἀπορίας μας, ὁ Χαρίλαος τοῦ ἀπηύθυνε παραδόξους ἐρωτήσεις :

— Κύριε καθηγητά, ὁ Πλάτων ἐγνώριζε τὰ γαλλικά ;

— Ἀφοῦ ἡ γλῶσσα τῆς διπλωματίας εἶνε ἡ γαλλική, εἰς ποίαν γλῶσσαν ἐγράφη ἡ συνθήκη μεταξὺ Νῶε καὶ Θεοῦ ;...

Εἰς πᾶσαν δὲ γνώμην τοῦ καθηγητοῦ εἶχε τὴν ἀντίρρησίν του ὁ Χαρίλαος καὶ κατώρθωνε νὰ παρασύρῃ τὸν κ. Τυπὲν εἰς σοβαρὰν συζήτησιν, ἥτις κατέληγε πάντοτε εἰς προσθήκην μηδενικῶν εἰς τὸν κατάλογον.

— Νά, νά, νά ! Margaritas ante porcos !

Τὸ γυμνάσιον εἶχε δύο θύρας, ἐξ ὧν ἡ μία ἦτο πάντοτε κλειστή. Ὁσάκις δὲ ὁ κ. Τυπὲν ἤρχετο ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὁ Χαρίλαος προστρέχων καὶ ἀποκαλυπτόμενος μετὰ σεβασμοῦ τοῦ ἔλεγε :

— Κύριε καθηγητά, δὲν ἔχομεν μάθημα. Ὁρίστε εἶνε κλειστὸ τὸ γυμνάσιο.

Καὶ ὁ νυσταλέος καθηγητής, βλέπων τὴν κλειστὴν θύραν, ἐπιστρέφει καὶ ἀνεχώρει. Ἀναχωρῶν δ' ἐκ τοῦ γυμνασίου μὲ τὸν κατάλογον ὑπὸ μόλης, ἐστομάτα συνήθως εἰς παρακείμενον παντοπωλεῖον καὶ ἔπινεν ὀλίγα ποτήρια. Πάντοτε δ' ἐλησμόνει τὸν κατάλογον ἐπὶ τῶν σάκκων τοῦ ὀρυζίου καὶ ὁ Χαρίλαος, ὁ ὁποῖος κρυφίως τὸν παρηκολούθει, παρελόμβανε τὸν κατάλογο καὶ ὅλα τὰ μηδενικὰ μετετρέποντο εἰς 6 !... Ὁ κ. Τυπὲν εἶχε τὴν μνήμην πολὺ ἐξημβλυμένην καὶ ὅταν τὴν ἐπιοῦσαν ἄνοιγε τὸν κατάλογον, ἀνεφώνει :

— Τί πρόοντος ! Ὅλοι 6, ὅλοι ἄριστα ! Μπρόβο, μὲ τ' ἀνφόν !

— Θυμᾶσαι κεῖνα τὰ χρόνια, εἶπα πρὸς τὸν Χαρίλαον, τὰ μαθητικά μας χρόνια ; Τὶ ὡραία ζωὴ ἐκείνη ἡ τρελλή, ἡ γελαστή, ἡ τσαχπίνικη ! Τώρα ἐγινήκομε σοβαρὰ ὑποκείμενα. Ἐσένα τοῦτο τίχιστον δὲν σὲ ἀναγνωρίζω. Ποῦ ὁ Χαρίλαος ὁ συμμαθητής μου ! Ὁ Χαρίλαος ἔσεισε τὴν κεφαλήν, μειδιάσας μελαγχολικῶς :

— Ἐκεῖνος πάει !... μοῦ εἶπε.

— Ἀλήθεια, ρώτησα ἔξαφνα, τὶ γίνεται ὁ κ. Τυπέν ; Ζῇ ἀκόμη ; Τὶ βλάχας ! Θυμᾶσαι ποῦ τοῦ κλέβαμε τὸν κατάλογο ;...

— Ναί... μὰ πρὸ δύο μηνῶν τοῦ ἔκλεψα κάτι πάλιν, μοῦ εἶπεν ὁ Χαρίλαος τοῦ ὁποίου τὰ φρύδια εἶχον ἁλαφρῶς συσπασθῆ.

— Τὶ τοῦ κλέψες ; ἠζώτησα ἐν ἀπορίᾳ.

— Τὴν κόρη του !... Εἶμαι σύζυγος πειά... ἀτυχὴς ἄνθρωπος !...

† Ι. Κονδυλάκης

ΚΙ' ΑΛΛΟΣ ΜΑΘΟΥΣΑΛΑΣ

Ο ΓΗΡΑΙΟΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΤΗΣ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ

Ὁ Ἰγνάτιος Δρέσλερ, ὁ γηραιότερος δημότης τῆς Βιέννης, γιόρτασε τελευταίως τὴν ἑκατοστὴ δευτέρα ἐπέτειο τῆς γεννήσεώς του. Ὅταν γεννήθηκε, στὰ 1826, ἡ Βιέννη ἀριθμοῦσε μονάχα 300.000 κατοίκους, τὸ ἑβδομο δηλαδὴ τοῦ σημερινοῦ πληθυσμοῦ. Τὸν καιρὸ ποὺ ἐξεράγη ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1848, ὁ Δρέσλερ ἦτανε στρατιώτης, καὶ εἶχε ἤδη περάσει τὰ ἑβδομήντα ὅταν ἐνεφανίσθησαν γιὰ πρώτη φορὰ στοὺς δρόμους τῆς Βιέννης ἠλεκτρικὰ τράμ.

Ὡστόσο, παρὰ τὴν προχωρημένη ἡλικία του, ὁ Ἰγνάτιος Δρέσλερ δὲν ἔννοεῖ ἀκόμα νὰ κάτσῃ νὰ ξεκουραστῇ καὶ φημίζεται γιὰ τὴν ἀκάματη δραστηριότητά του.

Ὅταν πῆρε τὴ σύνταξή του ἀπὸ σιδηροδρομικὸς ὑπάλληλος, ἀξακολούθησε κ' ἐργάζεται στὸ κατάστημα τῶν γυιῶν του, ὕστερα τῶν δισεγγόνων του καὶ κατόπιν τῶν τρισεγγόνων του. Παντρεύτηκε δυὸ φορές. Μὲ τὴν πρώτη του γυναῖκα ἔζησε 30 χρόνια καὶ μὲ τὴ δεύτερη σαράντα. Ποιὸς ξέρει δέ... Ἴσως νὰ ξαναπαντρευτῇ καὶ νὰ πάρῃ καὶ τρίτη, μὲ τὴν ὁποία νὰ ζήσῃ ἄλλα 50 χρόνια !...

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

ΣΑΡΔΩΝΙΟΣ ΓΕΛΩΣ

Ὅλοι σχεδὸν χρησιμοποιοῦμε τὴν φράσι αὐτὴ χωρὶς ὅμως οἱ περισσότεροι νὰ γνωρίζουν τὴν προέλευσή της καὶ τὴν σημασία της.

Σχετικῶς ὁ Τιμαῖος ὁ Λοκρὸς ἀναφέρει ὅτι στὴν νῆσο Σαρδηνία ὑπῆρχε νόμος νὰ θάβουν τοὺς ὑπεργήρους ζωντανοὺς μέσα σ' ἕνα στενὸ βόθρο. Τὴν ἐργασία αὐτὴ τὴν ἔκαναν οἱ νέοι σπρώχνοντας τοὺς γέρους στοὺς βόθρους μὲ σχίζες ξύλων καὶ γελῶντας συγχρόνως. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ πράξις αὐτὴ δὲν ἦταν καθόλου εὐχάριστη καὶ οἱ νέοι καίτοι γελοῦσαν, ἐπειδὴ τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ ἔθιμο, ἐντούτοις λυπόντουσαν βαθύτατα δ' ὅ, τι ἔκαναν, γι' αὐτὸ ἐπεκράτησε ἡ συνήθεια τὸ ψεύτικο καὶ βεβιασμένο γέλιο νὰ ὀνομάζεται «σαρδώνιος γέλως».